

BÜRO EMEKÇİLERİ SENDİKASI YAYIN ORGANI

BESİN SESİ

2019

**zorunlu bireysel
emeklilik sistemine
hayır!**

**KAMUSAL EMEKLİLİĞİN
TASFİYESİNE
İZİN VERMEYECEĞİZ!**

KAMUSAL EMEKLİLİĞİN TASFİYESİNE İZİN VERMEYECEĞİZ!

24 Ocak 1980 yılında kabul edilen ancak 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrasında toplumsal muhalefet bastırıldıktan sonra uygulanabilen ekonomik istikrar kararları ile Türkiye dışı açık kalkınma modeline geçmiştir. IMF ve Dünya Bankasının yön verdiği ekonomi

yönetimi ile birlikte emekçilerin kazanılmış haklarına yönelik saldırılar günümüzde de devam etmektedir. Devasa kamu kurumları ekonomi için bir kambur olarak gösterilerek haraç mezat satılırken, yüz binlerce kamu işçisi tasfiye edilmiştir. KİT'lerin özelleştirmesi kamu bankaları dışında tamamlanırken diğer yandan, başta eğitim ve sağlık olmak üzere kamu hizmetlerinin piyasalaşması hız kazanmıştır.

Devlet, kamusal eğitim ve sağlık için yatırımları her geçen gün kısarken, özel eğitim ve sağlık kurumlarına her türlü teşviki görev saymıştır. Tüm bunlar yaşanırken, özellikle 1994 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrasında Dünya Bankası eli ile nüfusun yaşlanması bağlamında emeklilik sisteminin sürdürülebilirliği tartışmaya açılmış, başlatılan emeklilik reformları dayatmalarından Türkiye de nasibini almıştır.

Türkiye'de ilk defa 1936 yılında çıkarılan İş Kanunu ile asgari ücret, çalışma saatleri, sosyal sigorta ve kıdem tazminatına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. 1945 yılında İşçi Sigortaları Kurumu kurulmuş, kurumun adı 1964 yılında kabul edilen, 506 sayılı Kanunla Sosyal Sigortalar Kurumu olarak değiştirilmiştir. Kamu emekçileri açısından 1949 yılında çıkarılan T.C Emekli Sandığı kanunu ile mevcut emeklilik sandıkları birleştirilmiştir. Bağ-Kur çatısı altında bağımsız çalışanlar 1971 yılında, tarım işçileri ve tarımda kendi adına çalışanlar 1983 yılında sosyal güvenlik kapsamına alınmıştır. 2003 yılında çıkarılan 4497 sayılı Kanunla Sosyal Güvenlik Kurumu Teşkilat Kanunu kabul edilerek SSK ve Bağ-Kur aynı çatı altında birleştirilirken, 2006 yılında çıkarılan 5502 sayılı Kanunla Emekli Sandığı da aynı çatıya dâhil edilmiştir.

Dünya Bankasının 1994 yılından itibaren başlattığı emeklilik reform kampanyası ile zorunlu Bireysel Emeklilik Sistemi finansal piyasaları geliştirmek için önerilmiştir. Türkiye'de emeklilik sistemindeki dönüşüm incelendiğinde BES basit bir ek emeklilik geliri uygulamasının ötesinde bir anlam taşımaktadır. Öz itibarıyla zorunlu BES emekliliği kişisel bir yatırım haline getirerek finansallaştırılan bir sistemdir.

BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNİN ALT YAPISI HAZIRLANIYOR!

Türkiye’de uygulanmakta olan sosyal güvenlik sistemi Almanya’da ki uygulamaları örnek alan Bismarc modeline dayanmaktadır. Bu modelde mesleki faaliyet ölçütü temel alınırken kişi çalışmasının hukuki niteliğine göre sigortalı sayılır. Sistemi çalışanların ve işverenin katkıları ayakta tutmaktadır. Bu

modele göre sosyal güvenlik bireysel tasarruf sistemi değil, birey ve ailelerini işsizlik, yaşlılık, emeklilik, hastalık ya da ölüm nedeniyle uğradıkları zarardan korumayı hedefleyen ve kuşaklar arasında dayanışmaya dayanan bir koruma programıdır.

Kamu İktisadi Teşebbüslerinin özelleştirme süreçlerinde devreye konan senaryoların aynısı kamu hizmetlerinin piyasalaşmasının önünü açmak için devreye sokulmuş ilk piyasalaşma adımları eğitim ve sağlık alanında atılmıştır. Zorunlu Bireysel Emeklilik Siteminin alt yapısını oluşturmaya dönük sözde emeklilik reformlarında ilk büyük adım 1999 yılında atılmıştır. Aşağıda yer alan tabloda da görüleceği üzere prim gün sayısı ve yaş konusunda mezarda emekliliğe giden yolda en büyük adım bu dönemde atılmıştır.

2008 yılından itibaren yapılan düzenleme ile emeklilik yaşında kadın erkek ayrımı ortadan kaldırılarak kademeli olarak emeklilik yaşı 65’e çıkarılarak tabuta son çivide çakılmıştır.

4/A-İŞÇİ	EMEKLİLİK YAŞI		SİGORTALILIK SÜRESİ		PRİM GÜN SAYISI	
İlk Sigorta Giriş Tarihi	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
09.09.1999’dan önce	40-56 arası	44-58 arası	20 yıl	25 yıl	5.000-5.975	5.000-5.975
09.09.1999-30.04.2008	58	60	-	-	7.000 gün	7.000 gün
4/C-KAMU PERSONELİ	EMEKLİLİK YAŞI		SİGORTALILIK SÜRESİ		PRİM GÜN SAYISI	
İlk Sigorta Giriş Tarihi	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
09.09.1999’dan önce	40-58 arası	44-60 arası	20 yıl	25 yıl	7.200 gün	9.000 gün
09.09.1999-30.04.2008	58	60	-	-	9.000 gün	9.000 gün
01.05.2008’dan sonra	58-65 arası	60-65 arası	-	-	9.000 gün	9.000 gün

REFORM DEDİLER MAĞDUR ETTİLER!

1999 öncesi kamu emekçileri için kadınlarda 20 erkeklerde 25 yıl hizmet şartı SSK'lı çalışanlar için ise kadınlarda 20, erkeklerde 25 yıl sigortalılık süresi ile 5000 gün prim ödeme şartını yerine getirenler emekli olma hakkını kazanabiliyordu.

Mevcut koşullarda sayıları sınırlı da olsa kadınlarda 38, erkeklerde 43 yaşında emekliliğe imkan tanırken fiili emeklilik yaşı 50 yaşın üstünde gerçekleşirken, 1999 yılında üçüncü bir şart olarak yaş koşulu getirilmiştir. Yasa öncesi işe girenler için ise kademeli geçiş şartı getirilmiştir.

1999 yılında yapılan düzenleme ile emeklilik yaşı kadınlarda 58, erkeklerde 60'a, prim gün sayısı ise 7000 güne yükseltilirken kadınlarda 40 ile 58, erkeklerde 44 ile 60 yaş arasında değişen kademeli geçiş süreleri getirilmiştir.

Dönemin muhalefet partilerinin Anayasa Mahkemesine yaptığı itiraz sonucunda, Anayasa Mahkemesi kademeli geçiş hükümlerini adil, makul ve ölçülü bulmayarak iptal etmiş, bunun üzerine 23 Mayıs 2002 tarihinden geçerli olmak üzere yeni bir kademeli geçiş takvimi kabul edilmiştir. Yeni düzenleme ile kadınlarda 40-56 arası, erkeklerde 44-58 arası değişen yaş koşulu ile 5000 ile 5975 gün arası değişen prim gün koşulu getirmiştir.

EMEKLİLİKTE YAŞA TAKILANLARIN (EYT) MAĞDURİYETLERİ ÇÖZÜLMELİDİR!

EYT sorunu özellikle içinden geçtiğimiz ekonomik kriz koşullarında daha da önem kazanmıştır. İşsizliğin her geçen gün arttığı bir süreçte emeklilik için yıl ve prim koşulunu yerine getirdiği halde yaş koşuluna takılıp emekli olamayanlar elde ettikleri bir haktan mahrum bırakılmaktadırlar.

Mesele kişi meselesi olmaktan çıkmış toplumsal bir hal almıştır. EYT mağdurlarının 700 bin civarında olduğu bizzat mağdurların örgütlü olduğu platformlar tarafından ifade edilmektedir.

**SORUN KAYNAK
SORUNU
DEĞİL, TERCİH
SORUNUDUR!**

Toplumsal hale gelen bir mesele-
nin çözümü ancak tarafların
bir araya gelerek uzlaşma araması
ile çözülebilir. Sorunun çözümüne
siyasi iktidar sosyal güvenlik sis-
temine yük getireceği üzerinden
itiraz etmektedir. SGK'nın 12 mil-
yona yakın emekli için aylık ödedi-
ği emekli maaşı 20 milyar TL civa-
rındadır.

Siyasi iktidar EYT mağdurlarının sayısını 1,3 milyon olarak ifade etmektedir. Bu veri üzerinden bile hareket edilse EYT sorunun yıllık maliyetinin 26 milyar TL olacağı bizzat siyasi iktidar tarafından ifade edilmektedir.

Aylık bazda hesaplandığında SGK açısından 2-3 milyar civarında ilave bir ödeme ortaya çıkacaktır. Bu da emekli aylıkları ile ilgili aylık %10 artışa tekabül etmektedir. Başka çözümlerin de masaya yatırılması mümkündür ancak mesele siyasi iktidarın sorunun çözümüne ilişkin kaynak sorunu üzerinden bakmasıdır. Sorunun kaynak sorunu değil tercih sorunu olduğu açıktır.

Bütçeden işveren SGK priminin 5 puan indirilmesi için ayrılan pay 2017 ve 2018 yıllarında 28 milyar civarındadır. Sadece bu kalem bile EYT sorununun çözümü için yeterli iken siyasi iktidar tercihini her zaman olduğu gibi emekten yana değil sermayeden yana kullanmaktadır.

ALIN SİZE KAYNAK!

Tahsil edilemeyen SGK primlerinin tahsil edilmesi, kayıt dışı çalıştırılanların sigorta kapsamına alınması sermaye çevrelerine tanınan vergi ve prim teşviklerinin bir kısmının EYT sorununun çözümüne ayrılması bırakın EYT sorununun çözümünü kamusal emeklilik sistemini güçlendireceği gibi mezarda emeklilik olarak ifade ettiğimiz 65 yaş emeklilik koşulunun esnetilmesini de sağlayacaktır.

EYT sorununun çözümü için kılını kıpırdatmayan siyasi iktidar, Bireysel Emeklilik Sistemi için tüm imkanlarını seferber etmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu bütçesi emekçilerin prim gelirleriyle oluşmakta olup, emekçilerin parasını emekçilere aktarmaktan imtina etmektedir.

EMEKLİLİKTE YOL AYRIMI: BES

Dünya Bankasının 1994 yılındaki borç anlaşması karşılığında Türkiye'ye emeklilik şartını koşması ile başlayan süreç dönemin toplumsal muhalefетinin kararlı duruşu karşısında ancak 1999 yılında TBMM'ye getirilebilmiştir.

Sözde reform diye sunulan tasarıya karşı Emek Platformunun çağrısı ile milyonlarca emekçi sokağa çıkmış, 17 Ağustosta gerçekleşen Marmara depremi sonucunda Emek Platformu eylemlerini durdurma kararı alırken dönemin Hükümeti TBMM'de sabahlara kadar çalışarak tasarıyı yasallaştırmıştır. Ülke tarihinin en büyük acılarından birini yaşadığımız süreçte sözde emeklilik reformu siyasi iktidarın fırsatçılığı ile yasalaşmıştır.

Sosyal güvenlik sistemine son darbe ise 31 Mayıs 2006 yılında Emek Platformunun itirazlarına ve mücadelesine rağmen çıkarılan ve halen yürürlükte olan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile vurulmuştur. Bahsi geçen yasa ile getirilen 65 yaş koşulu ile emeklilik neredeyse imkânsız hale getirilirken, GSS ile sosyal güvenliğin piyasalaşmasının önü açılmıştır.

Anayasanın 60. maddesinde "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliğı sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar." hükmü yer almaktadır.

Yeni liberal politikalar, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de sosyal güvenlik sistemlerini sermaye için yeni bir kar alanı, yeni bir pazar haline getirme çabasıdadır. Türkiye'de 1996 Mart ayında kamuoyuna açıklanan "Sosyal Güvenlik Reformu" önerileri ILO tarafından hazırlanmıştır. 1994 yılında Türkiye'nin isteğı ile hazırlıklarına başlanan ILO projesi Dünya Bankası tarafından finanse edilmiştir. Raporun muhteviyatı, sosyal güvenlik ve sağlık sisteminin işleyişinin serbest rekabet sisteminin piyasa koşullarına bırakılmasıdır.

1994 yılından bu yana siyasi iktidarlar tarafından emekçilere reform diye sunulan uygulamaların nihai amacı kamusal emeklilik sistemini tasfiye ederek, yerine bireysel emeklilik sistemini ikame etmektir.

EMEKLİLİKTE BİREYSELLİK!

Türkiye’de emeklilik reformunu savunanların gerekçeleri, yaşlanmakta olan toplum, emeklilik sisteminin yoksulluğa karşı koruma yetersizliği, SGK’nın bütçe açıkları, kapsama problemi, vb. şeklinde ifade edilmektedir. Dünya

Bankasının emeklilik reformlarının da ana gerekçesi olan bu olguyu bir şablon olarak alıp, Türkiye’deki reformlara gerekçe yapanların Türkiye gerçeğinden ne kadar uzak oldukları görülmektedir.

OECD ülkeleri içerisinde ülkemizdeki yaşlı nüfus çok düşük seviyelerdedir. Tüm ülkelere bir şablon olarak önerilen emeklilik yaşının arttırılması önerisinin oldukça genç ve eğitimli işsiz barındıran Türkiye işgücü piyasalarına uymadığı da açıktır. Türkiye’de emeklilik sisteminin cömertliği konusundaki iddia ise diğer OECD ülkelerinin emeklilik için daha çok bütçe ayırdığı ve ülkemizdeki emekli gelirin OECD ortalamasının çok altında olduğu gerçeği karşısında gülünç duruma düşmektedir. SGK’nın bütçe açıkları konusu da tamamen yönetim zafiyetidir.

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun gerekçesi; kamu sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olarak, bireylerin emekliliğe yönelik tasarruflarının yatırıma yönlendirilmesi, emeklilik döneminde ek bir gelir sağlanarak refah düzeylerinin yükseltilmesi, ekonomiye uzun vadeli kaynak yaratarak istihdamın arttırılması ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunulması şeklinde özetlenmiştir.

Bu sistem tümüyle bireyi esas alan ve tasarruf hesabı anlayışına dayanan “sosyal güvenlik” anlayışından uzak bir mevduat hesabıdır. Sistemi getirmenin amaçlarından biri; işveren katkısını ortadan kaldırarak işgücü maliyetini düşürmektir. Diğer bir amacı ise sisteme katılanların birikimlerinin borsaya aktarılmasıdır. Fonların değer kazanması halinde emekli aylığı yükselecek, kaybettiği zaman ise düşecektir. Fonları işleten şirketin iflas etmesi durumunda ise katılımcının birikimi yok olma noktasına gelecek, emeklilik hakkı ve birikimleri gasp edilecektir. Bu sistem sosyal güvenlik anlayışından yoksun, bireyi, ailesi ile değil tek başına değerlendiren, kişiyi yaşlılık, emeklilik, hastalık ve ölüm nedeniyle uğradığı zarardan korumayı hedeflemeyen, yalnızca şirketlerin kar maksimizasyonuna dayalıdır.

GELECEĞİMİZ PIYASA KOŞULLARINA TERK EDİLEMEZ!

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun gerekçesinde de emeklilerin refah düzeyinin düşüklüğü kabul edilmekle birlikte, Kamusal Emeklilik Sisteminin yanına şimdilik tamamlayıcı olarak zorunlu Bireysel Emeklilik Sistemi konulmaktadır. Emekli olma koşulları ağırlaştırılmış, kimi

kesimler için imkânsız hale getirilmiş, emekli maaşları düşürülmüş, kamusal Emeklilik Sistemi gözden çıkarılmış, mesele nasıl yapalım de çalışanları zorunlu BES'e dahil edelim çabasına kadar indirgenmiştir.

ZORUNLU BES'LE NE AMAÇLANIYOR!

- İşverenlere bu güne kadar yapılan teşvikler ve prim afları yetmezmiş gibi, emeklilik sisteminde işveren payı kaldırılarak yük yalnızca çalışanın üzerine yükleniyor.
- Artan emeklilik yaşı ve düşen emeklilik geliri için bireysel çözüm getiriliyor,
- Kamusal Emeklilik Sistemi tasfiye edilerek, emeklilik sisteminin tamamen piyasanın insafına bırakılması hedefleniyor,
- Sermeye çevrelerine kaynak yaratıyor,

ZORUNLU BES'TE SİSTEM NASIL İŞLİYOR!

İşveren katkısı kaldırılan BES'te şimdilik Devlet tarafından primin %25'i kadar ve 1000 TL ilk giriş katkısı sunulurken, çalışan tarafından brüt maaşının %3'ü oranında zorunlu BES kesintisi yapılmaktadır. Sistemde en az 10 yıl kaldıktan sonra çalışana dilerse toplu ödeme, dilerse de maaş bağlanmaktadır.

Siyasi iktidar tarafından neredeyse zorunlu hale getirilen, bankaların yalan yanlış bilgilerle alayıp pullayıp her türlü reklam aracını kullanarak pazardan pay kapmaya çalıştığı sistem gerçekten çalışanlara bir getiri sağlıyor mu?

Sistem oldukça basit işliyor aslında, şirketlerin çalışanlardan topladığı primler başta borsa olmak üzere yatırım araçlarında değerlendiriliyor ve getiriden çalışana pay aktarılıyor. Yani bizim geleceğimiz üzerinden kumar oynanıyor. Bir bankanın kendi resmi web sayfasında 27 Kasım tarihli veriler aslında sistemi de özetliyor:

Son 1 Yıl	Son 5 yıl
Enflasyon : %23,6	%73,3
Zorunlu BES Getirisi: %12,3	%49,2

Son beş yılda tasarruflarını sistemde değerlendiren emekçilerin bırakın reel gelir artışı sağlamayı tasarruflarını enflasyona karşı bile koruyamadıkları görülmektedir.

Yine bir örnek verelim; sistemde en uzun süre kalan bir çalışan emeklilikte hangi imkanlara kavuşuyor.

18 yaşında sisteme girip 56 yaşına kadar ayda 200 TL prim ödeyen bir kişiye, aylık 1.989 TL tutarındaki gelir sadece 6 yıl boyunca ödenebilirken, kişi eğer 15 yıl boyunca aylık almak isterse 787 TL, ölene kadar gelir elde etmek isterse gelir 449 TL den başlayarak düşen oranda bir aylık ödenecektir. Ayrıca bu tutarlar da kesin olmayıp, iyimser rakamlardır. Elde edilecek getiri piyasa koşullarına göre şekillenecektir.

Yasa çıktığından bu yana devlet tarafından sistem vergi yolu ile teşvik edilmiş, gönüllü bireysel emeklilik sistemi daha çok orta gelir düzeyindeki çalışanların tasarruf aracı olmaktan öteye geçememiştir.

2017 Ocak ayı itibariyle zorunlu BES'te otomatik katılım adı altında yeni bir uygulama başlatılmış, 7,7 Milyon çalışandan 4,6 milyon kişi (%60'ından fazlası) kendisine verilen iki ay içerisinde cayma hakkını kullanarak sistemden ayrılmıştır. Bu durum sistemin çalışanların büyük çoğunluğu tarafından kabul görmediğinin en somut göstergesi olmuştur.

Son olarak 27 Aralık 2018 günü yayınlanan Resmi Gazete'de zorunlu Bireysel Emeklilik Sistemi hakkında yönetmelikte değişiklik yapılmasına dair yönetmelik yayınlanarak, sistemden ayrılan çalışanların tekrar sisteme dahil edileceği ifade edilmiştir.

2008 Yılı itibariyle, Türkiye emeklilik sisteminin bir katmanı, dağıtım esasına dayalı, Kamusal Emeklilik Sistemi, diğer katmanı emeklilik fonlarına yatırım yapan ve katılımın isteğe bağlı olduğu zorunlu BES olarak şekillenmiştir.

Kamusal Emeklilik Sistemi mevcut haliyle, emekçilerin gelecek umutlarını ortadan kaldırmış, sürekli çalışanlar için 65 yaş koşulu ile mezarda emeklilik mümkün iken sürekli ya da geçici olarak işsiz kalanlar, kayıt dışı çalışanlar ve genel olarak kadınlar için prim gün sayısı açısından emekli olmayı neredeyse imkansız hale getirmiştir.

SORUN EK GÖSTERGE DEĞİL EK ÖDEME SORUNUDUR!

Kamu emekçileri açısından ek ödemelerin emekli aylıklarına dâhil edilmemesinin yarattığı gelir kayıpları ortada olup kamu da ücret adaletsizliğinin ve emeklilikte gelir kaybının nedeni olan adaletsiz ek gösterge sistemi devam etmektedir. Siyasi iktidar kimi hizmet sınıflarını 3600 ek gösterge vaadi ile oyalarken, emeklilikte gelir kayıplarını telafi etmek için zorunlu BES dayatmasında bulunmaktadır. 450'den başlayarak 9000'e kadar çıkan ek gösterge rakamları günümüzün ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak olup, kamu emekçilerine ödenen her türlü ek ödeme emekli aylığına esas kazançta eklenerek ek gösterge sistemi yeniden yapılandırılmalıdır.

KAMUSAL EMeklİLİK SİSTEMİ GÜÇLENDİRİLMELİDİR!

- ✓ Kayıt dışı çalışan 10 milyonluk nüfus kayıt altına alınmalıdır.
- ✓ İşverenlere menfaat sağlayan prim afları ve teşviklere son verilmelidir.
- ✓ Sigortasız çalışan 3,5 milyon işçi, sigorta kapsamına alınmalıdır.
- ✓ Sigorta primlerinin gerçek ücretler üzerinden yatırılması sağlanmalıdır.
- ✓ Ücretler insanca yaşayacak seviyeye çekilerek prim gelirleri de aynı oranda artırılmalıdır.
- ✓ Kadın istihdamı arttığı ölçüde prim gelirlerinde de artış sağlanacaktır.

Kamusal Emeklilik Sistemi söz konusu olduğunda sorumluluktan kaçan siyasi iktidar, zorunlu Bireysel Emeklilik Sistemi söz konusu olduğunda tüm imkanlarını seferber etmektedir.

Kamusal Emeklilik Sisteminin tasfiyesine izin vermeyecek, zorunlu Bireysel Emeklilik Sistemi dayatmalarına karşı direnmeye devam edeceğiz.

Emeklilik yaşı düşürülene, her türlü ek ödemeler emekli aylıklarına yansıtılana kadar mücadelede kararlık içerisinde olacağız.

Talebimiz; bireysel değil, toplumsal dayanışmayı esas alan Kamusal Emeklilik Sistemidir!

KURTULUŞ YOK TEK BAŞINA YA HEP BERABER YA HiÇ BİRİMİZİ!

